

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 12 lutego 2021 r.

Pozycja 25

POSTANOWIENIE

z dnia 19 listopada 2020 r.

Sygn. akt Ts 71/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski – przewodniczący

Rafał Wojciechowski – sprawozdawca

Michał Warciński,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 22 kwietnia 2020 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.I.,

p o s t a n a w i a:

uwzględnić zażalenie i nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 26 kwietnia 2018 r. (data nadania) M.I. (dalej: skarżący), reprezentowany przez radcę prawnego ustanowionego z wyboru, wystąpił o stwierdzenie, że art. 4a ust. 1 pkt 1 i 2, art. 4a ust. 3, art. 4a ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2004 r. Nr 142, poz. 1514, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 1813, ze zm.; dalej: u.p.s.d.) w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2009 r., art. 6 ust. 1 pkt 4 u.p.s.d. w brzmieniu obowiązującym od 23 października 2011 r., art. 18 ust. 1 u.p.s.d. w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2007 r. i § 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie pobierania przez płatników podatku od spadków i darowizn (Dz. U. Nr 243, poz. 1763; dalej: rozporządzenie) w zakresie, w jakim przepisy te „umożliwiają uznanie, iż przekazanie przez darczyńcę na rzecz obdarowanego środków pieniężnych w sposób przewidziany w (...) art. 4a ust. 1 pkt 2 [u.p.s.d.], celem spełnienia wymogu udokumentowania przed notariuszem, na potrzeby skorzystania ze zwolnienia podatkowego przewidzianego w (...) art. 4a ust. 1 pkt 1 [u.p.s.d.] na moment zawarcia notarialnej umowy darowizny, faktycznego przekazania tychże środków pieniężnych, powoduje, iż pomimo zawarcia notarialnej umowy darowizny, obdarowany (podatnik) może skorzystać ze zwolnienia podatkowego, tylko jeśli w terminie 6 miesięcy od daty przekazania środków darowizny na jego konto, zgłosi nabycie przedmiotu darowizny właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego” są niezgodne z art. 84 w związku z art. 217 w związku z art. 64 ust. 3 Konstytucji.

Skarżący twierdzi, że zakwestionowane w skardze przepisy naruszają, wynikającą z art. 84 w związku z art. 217 w związku z art. 64 ust. 3 Konstytucji, zasadę szczególnej określoności regulacji daninowych. Ingerują także w prawo osób, o których mowa w art. 4a ust. 1 u.p.s.d. do dysponowania przez nie ich środkami pieniężnymi. Zdaniem skarżącego zakwestionowane przepisy tworzą na nie „pułapkę” legislacyjną. Polega ona na tym, że w sytuacji przekazania im środków pieniężnych na podstawie umowy darowizny zawartej w formie aktu notarialnego wymuszają udokumentowanie ich wpływu na rachunek bankowy nabywcy. Jednocześnie pozwalają przyjąć organom podatkowym, że wpływ środków pieniężnych na rachunek obdarowanego jest zdarzeniem, które powoduje powstanie obowiązku podatkowego. W związku z tym jeśli obdarowany, (który w świetle art. 4a ust. 4 pkt 2 u.p.s.d. nie ma obowiązku zgłoszenia właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego nabycia środków pieniężnych na podstawie umowy zawartej w formie aktu notarialnego) nie dokona tej czynności w terminie określonym w ustawie, to nabycie tych środków zostanie opodatkowane na zasadach określonych dla nabywców zaliczonych do I grupy podatkowej.

Postanowieniem z 22 kwietnia 2020 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 28 kwietnia 2020 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu stwierdziwszy, że nie spełnia ona przesłanek wynikających z art. 79 ust. 1 Konstytucji, dookreślonych w art. 53 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK). Zdaniem Trybunału skarżący nie uprawdopodobnił naruszenia swych praw określonych w art. 84 w związku z art. 217 i w związku z art. 64 ust. 3 Konstytucji. Zaskarżone przez niego art. 4a ust. 3, ust. 4 pkt 2 i art. 6 ust. 1 pkt 4 u.p.s.d. nie naruszają tych postanowień w taki sposób, w jaki wskazał on w skardze konstytucyjnej. Odnośnie do zakwestionowanych art. 18 ust. 1 u.p.s.d. i § 3 rozporządzenia Trybunał uznał, że nie były one podstawą prawną dołączonych do skargi decyzji i orzeczeń.

W zażaleniu z 5 maja 2020 r. (data nadania) skarżący zakwestionował postanowienie Trybunału w całości, zarzucając Trybunałowi naruszenie: art. 61 ust. 4 pkt 1-3 w związku z art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK, ponieważ błędnie przyjął, że skarga nie spełniała przesłanki wskazania sposobu naruszenia i uzasadnienia zarzutów; art. 79 ust. 1 Konstytucji, art. 61 ust. 4 pkt 1-3 i art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, ponieważ błędnie ustalił, że art. 18 ust. 1 u.p.s.d. i § 3 rozporządzenia nie były podstawą dołączonych do skargi decyzji i wyroków; art. 61 ust. 1 i 2 oraz art. 37 ust. 1 pkt 2 lit. a u.o.t.p.TK, przez dokonanie merytorycznej oceny skargi, a także art. 69 ust. 1 u.o.t.p.TK przez niezbadanie wszystkich istotnych okoliczności w celu wszechstronnego wyjaśnienia sprawy.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

W pierwszej kolejności Trybunał stwierdza, że nie zasługuje na uwzględnienie sformułowany w pkt 1 zażalenia zarzut, jakoby Trybunał odmawiając nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu nie wskazał podstawy odmowy, czy też jak twierdzi skarżący „nie powołał się na żadną” przesłankę wskazaną w art. 61 ust. 4 pkt 1-3 u.o.t.p.TK.

Należy zauważyć, że przesłanki wniesienia skargi (wymogi jakie musi spełniać ten środek prawny) zostały określone w przepisach u.o.t.p.TK. Jednym z nich jest art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 tej ustawy. Ustanawia on wymóg wskazania w skardze naruszonych praw, a także określenia sposobu ich naruszenia. Skarżący zobowiązany jest do uzasadnienia postawionego w skardze zarzutu niezgodności kwestionowanych przepisów z konstytucyjną wolnością lub prawem, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. Niespełnienie tego wymogu jest – tak jak w zaskarżonym postanowieniu – podstawą odmowy nadania dalszego biegu skardze na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK. Przepis ten stanowi, że Trybunał w składzie jednego sędziego Trybunału wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, jeżeli nie spełnia ona wymogów określonych w u.o.t.p.TK i usunięcie braków nie jest możliwe.

Zażalenie jest natomiast zasadne w zakresie, w jakim skarżący twierdzi, że nie ma obowiązku uprawdopodobnienia naruszenia wolności i praw. Odwoławszy się do postanowienia Trybunału z 14 czerwca 2018 r. (sygn. Ts 253/17, OTK ZU B/2018, poz. 133, w zażaleniu błędnie określonym jako postanowienie z 29 sierpnia 2018 r.) podniósł, że aby nadać dalszy bieg skardze, wystarczy wskazać w jaki sposób – zdaniem wnoszącego skargę – zaskarżony przez niego przepis narusza normy konstytucyjne. Jeżeli ten wymóg jest spełniony, braki zostały usunięte w terminie, a skarga nie jest oczywiście bezzasadna, to powinna zostać przekazana do oceny merytorycznej.

Zdaniem Trybunału zasadne są także te zarzuty zażalenia, które odnoszą się do podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze w zakresie, w jakim jej przedmiotem są art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 1813, ze zm.) i § 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie pobierania przez płatników podatku od spadków i darowizn (Dz. U. Nr 243, poz. 1763). Skarżący twierdzi, że wbrew temu co przyjął Trybunał, przepisy te kształtowały jego sytuację prawną. Jak zauważył, zostały one przywołane w uzasadnieniu decyzji Dyrektora Izby Skarbowej w K., a ponadto stanowiąc o tym, że płatnikami podatku od darowizn dokonanych w formie aktu notarialnego są notariusze, zwalniały tym samym skarżącego z obowiązku złożenia deklaracji podatkowej. Kwestia ta była przedmiotem oceny organów podatkowych.

Mając powyższe na względzie Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że zarzuty sformułowane w zażaleniu uzasadniają jego uwzględnienie i tym samym nadanie skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.